

Ostoskeskukset julkisina tiloina

Asuinalueiden kehittämisohjelman hanketapaaminen
YM 28.5.2013

Dosentti Pasi Mäenpää
Helsingin yliopisto, sosiaalitieteiden laitos
(sosiologian oppiaine)
& Culminatum Innovation

Tutkimuksen tavoite

- Tuottaa ja soveltaa uutta ajattelua ostareitten toimintatavoista ja -ympäristöstä
 - Kehittää malli tai malleja
 - kumppanuuspohjaisille
 - kansalaislähtöisille
 - ja markkinaehtoisille
- lähipalveluille asuinalueilla

Tutkimuksen tulokset

- Asuinalueiden sosiaalinen eriytyminen – ostarit julkisena tilana (vanhukset, maahanmuuttajat)
- Ostarit täydennysrakentamisen moottorina
- Ostarien mahdollisuudet kaupan murroksessa
- Kansalaislähtöisyys: osallistuminen, prosumerismi, kaupunkiaktivismi
- Ekologia: kaupungin aineenvaihdunnan tehostaminen
- Toiminta, vaihto -> yhteisöllisyys, ympäristön laatu, hyvinvointi

Monitoimiostari (Mäenpää 2011)

- Julkis-yksityis-yhteisyrittäjä, työn ja vapaaehtoistyön välimalli
- Kaupunginosan sydän, kauppa joka ei ole vain kauppa
- Internet-pohjainen lähikauppa, josta saa kaiken tavaran ja sitä koskevan tietopalvelun ja kuljetuksen
- Fasilitoitu tuotetietoa: 3D-kuvia, videokuvaa, virtuaalikokeilua, testitietoa, koekäyttöä, sos. mediaa
- Markkinoiden laajentaminen: paikallinen ja globaali, uusi ja käytetty, ostaminen ja vuokraus
- Tuotelanseerauksia, koekäyttöä, käyttäjälähtöistä tuotekehittelyä, kampanjoita, paikallista markkinatietoa, tuunaustoimintaa
- Lähituotteen kilpailuedut: nopeus, edullisuus, luotettavuus
- Shoppailun logiikka: ”kaikki” tarjolla, elämyksellinen tiedonhaku, valinta
- Kaupan ”sosialisoiminen” markkinoiden paikalliseksi ohjaamiseksi ja tehostamiseksi sekä kansalaisyhteiskunnan osallistamiseksi

Lähipalvelu-uudistus

kumppanuustoiminnalla (Mäenpää 2013)

- Palvelut julkisena tilana (commons)
- Julkis-yksityis-kansalais-kumppanuus (4P)
- *Sekoitettu toimijuus* (prosumerismi, kaupunkiaktivismi, kauppa ja asuminen palveluna)
- Esimerkiksi:
 - Kirjasto-kirjakauppa-divari-kirjakahvila
 - Ruokapiiri lähikaupan klubiasiakaskuntana
 - Senioritalon keskuskeittiö-asukaskahvila alueen sydämenä
 - *Second hand* -kauppa ja tuunauspaja huoltoasemalla
 - Asukasyhdistys kutsuu palveluntarjoajia ja markkinoi niitä asukkaille

Neljä kehityspolkua (Mäenpää 2013)

- **Bisnespolku – pikkukauppakeskus:** *Vahvistetaan ostareita kiinteistöliiketoimintana tuomalla niihin kiinteistöalan koko arvoketju omistajista/sijoittajista kohdetta operoiviin managereihin ja ulkoistettuihin palvelutuottajiin.*
- **Asukaspolku – lähimarkkinat:** *Vahvistetaan ostareiden käyttäjien eli palveluntarjoajien ja asukkaiden/asiakkaiden välistä suhdetta siten, että palvelujen käyttöasteen nousu toimii kehityksen veturina.*
- **Kaupunginpolku – lähipalvelukeskus:** *Kaupunki tekee intervention ostareille ryhtymällä niiden pääomistajaksi itse tai kumppanina yleishyödyllisen rahaston tai säätiön kautta.*
- **Sekoitetun toimijuuden polku – toimintakeskus:** *Ostarille perustetaan omistajien, palveluntarjoajien, kaupungin ja alueen asukkaiden muodostama ostariliike.*

Mitä tehdään?

- Analysoidaan lähipalvelujen nykytilaa ja kehitysmahdollisuuksia valittavilla kohdealueilla
- Operationalisoidaan esitutkimuksessa muodostettuja kehityspolkuja ja niiden sovellusaihioita ostarien uusiksi toimintamalleiksi
- Jatkojalostetaan malleja kohdeasuinalueilla tapahtuvaa pilotointia varten
- Tuloksena syntyy kokeiltavia lähipalvelumalleja

Yhteistyö Helsingin hankkeen kanssa

- Tavoitteet pitkälti yhtenevät – käytännön yhteistyö vielä sopimatta
- Koordinaattorina Culminatum Innovation
- Culminatum tuottaa yhteistyötilaisuuksilla hankkeelle tietoa kentältä ja jalkauttaa hankkeen tuottamaa tietoa toimijoille
- Vähemmän akateemista intohimoa kuin halua saada ostareihin vipinää!

Kiitos!

Kirjallisuus

Mäenpää, Pasi (2011): Helsinki takaisin jaloilleen. Askelia toimivampaan kaupunkiin. Gaudeamus, Helsinki.

Mäenpää, Pasi (2013): Ostarit uusiksi kumppanuustoiminnalla. Aalto-yliopisto, Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutusryhmä. Julkaistaan 2013.

pasi.maenpaa@helsinki.fi